

8 Πανελλήνιο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Εκπαίδευση & Πολιτισμός
στον 21ο αιώνα

13-14 Μαΐου
2023

Τίτλος Εργασίας

Κώστα Αποστολία, apostoliaa@hotmail.gr

Εισαγωγή στη γνώση της δομής κειμενικών ειδών

- Η δομή του κειμένου αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο το κείμενο οργανώνεται και διαμορφώνεται, προκειμένου να μεταδοθεί αποτελεσματικά η σκέψη του συγγραφέα στον αναγνώστη. Η δομή του κειμένου περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:
- Εισαγωγή: Σκοπός της εισαγωγής είναι να προσελκύσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη και να τον εισάγει στο θέμα του κειμένου (Vacca et al., 2014).
- Κύριο κορμός: Είναι το κυρίως μέρος του κειμένου, όπου παρουσιάζονται οι σκέψεις, οι ιδέες και οι πληροφορίες του συγγραφέα. Ο κύριος κορμός αναλύεται σε παραγράφους ή κεφάλαια, ανάλογα με το μέγεθος του κειμένου.
- Συμπέρασμα: Είναι η τελευταία σκέψη ή ιδέα που εκφράζει ο συγγραφέας και οδηγεί σε μια κατάληξη.
- Επίλογος: Στον επίλογο συνήθως γίνεται μια σύνοψη του κειμένου και δίνεται μια τελική σκέψη ή πρόταση (Graham & Hebert, 2011).

Τα σημαντικότερα είδη κειμένων στις τάξεις του Δημοτικού

- Αφήγηση
- Περιγραφή
- Κείμενο Οδηγιών
- Επιχειρηματολογικό Κείμενο
- Επιστημονικό άρθρο
- Αυτοβιογραφία
- Διαφημιστικό κείμενο
- Αγγελία
- Πρόσκληση (Calkins, 2016)

Σημασία της γνώσης της δομής κειμενικών ειδών για τη δημιουργική γραφή στο
Δημοτικό Σχολείο
(1)

- Βοηθά στην κατανόηση των διαφόρων ειδών κειμένων και των στοιχείων που τα διακρίνουν, πράγμα που επιτρέπει στους μαθητές να γράφουν πιο συνειδητοποιημένα και αποτελεσματικά.
- Επιτρέπει στους μαθητές να αναγνωρίζουν τα διαφορετικά μέρη του κειμένου και τη λειτουργία που έχουν κάθε μέρος, πράγμα που μπορεί να βοηθήσει στη δομή και τον οργανισμό της δημιουργούμενης τους εργασίας.
- Ενισχύει την ικανότητα των μαθητών να επιλέγουν το κατάλληλο είδος κειμένου για την εκάστοτε περίπτωση, την ανάγκη ή τον σκοπό τους, πράγμα που επιτρέπει στους μαθητές να εκφράζονται καλύτερα και να διασφαλίζουν την επιτυχή επικοινωνία των ιδεών τους.
- Ενισχύει τη γλωσσική τους ευαισθησία και τον επαγγελματισμό τους, καθώς μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τα κατάλληλα χαρακτηριστικά για κάθε είδος κειμένου (Graves, 2011).

Σημασία της γνώσης της δομής κειμενικών ειδών για τη δημιουργική γραφή στο Δημοτικό Σχολείο (2)

- Η κατανόηση της δομής και των στοιχείων κάθε είδους κειμένου ενισχύει τις γλωσσικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δεξιότητες των μαθητών
- Τους εξοπλίζει με τα απαραίτητα εργαλεία για να γίνουν αποτελεσματικοί συντάκτες κειμένων στο μέλλον
- Η διδασκαλία της δομής κειμενικών ειδών μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης των μαθητών και στην ενίσχυση της θετικής τους στάσης έναντι της γραφής και της εκπαίδευσης γενικότερα (Wong, 2016).

Η σημασία της γνώσης της δομής κειμενικών ειδών για την κατανόηση του κειμένου (1)

- Η γνώση της δομής κειμενικών ειδών μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση του κειμένου, καθώς κάθε είδος κειμένου έχει μια συγκεκριμένη δομή και συνήθως ακολουθεί ένα προκαθορισμένο πρότυπο.
- Για παράδειγμα, η δομή ενός αφηγηματικού κειμένου περιλαμβάνει την εισαγωγή, τη πλοκή (ήρωες, χώρος, χρόνος, κλπ) και το συμπέρασμα, ενώ η δομή ενός επιχειρηματικού κειμένου περιλαμβάνει συνήθως μια εισαγωγή, μια παρουσίαση του προβλήματος (επιχειρήματα, υπέρ/κατά) μια περιγραφή της λύσης-αντιμετώπισης του ζητήματος και ένα συμπέρασμα (McKeown et al., 2016).

Η σημασία της γνώσης της δομής κειμενικών ειδών για την κατανόηση του κειμένου (2)

- Η κατανόηση αυτών των δομών μπορεί να βοηθήσει τους αναγνώστες να κατανοήσουν καλύτερα την οργάνωση των πληροφοριών και των ιδεών που περιέχει το κείμενο.
- Τα διαφορετικά δομικά στοιχεία του κάθε κειμένου, μπορούν να δώσουν στους αναγνώστες μια σαφή εικόνα της δομής του κειμένου και να βοηθήσουν στην κατανόηση του σκοπού και των προθέσεων του συγγραφέα (Graham, & Hebert, 2011).

Η σημασία της γνώσης της δομής κειμενικών ειδών για την κατανόηση του κειμένου (3)

- Η γνώση της δομής κειμενικών ειδών μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη των λογικών και κριτικών σκέψεων του αναγνώστη.
- Καθώς ο αναγνώστης κατανοεί την δομή του κειμένου, μπορεί να αναγνωρίσει την οργάνωση των ιδεών, την αλληλουχία και τη σειρά των συμβάντων στο κείμενο, την προθετικότητα και τον σκοπό του συγγραφέα
- Αυτό μπορεί να τον βοηθήσει να κατανοήσει τις αντιθέσεις, τις παραδοξότητες και τις συνέπειες των διαφόρων πτυχών του κειμένου και να αναπτύξει μια ολοκληρωμένη και πιο βαθιά κατανόηση της θεματικής (Kalyuga, 2014).

Η σημασία της γνώσης της δομής κειμενικών ειδών για την κατανόηση του κειμένου (4)

- Η γνώση της δομής κειμενικών ειδών μπορεί να βοηθήσει τον αναγνώστη να εκφράζει τις ιδέες του με πιο σαφή και συνεκτικό τρόπο.
- Καθώς ο αναγνώστης αναπτύσσει την κατανόησή του για τη δομή των κειμένων, μπορεί να εφαρμόσει αυτήν την γνώση στη δημιουργία των δικών του κειμένων.
- Αυτό μπορεί να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και την ευκολία κατανόησης των ιδεών που επιθυμεί να εκφράσει (Wong, 2016).

Πώς η γνώση της δομής κειμενικών ειδών βοηθά στη δημιουργική γραφή (1)

- Κατανόηση των απαιτήσεων του είδους του κειμένου: Κάθε είδος κειμένου έχει τις δικές του απαιτήσεις στη δομή και την οργάνωση του κειμένου. Η κατανόηση αυτών των απαιτήσεων είναι απαραίτητη για τη δημιουργία ενός καλού κειμένου.
- Κατανόηση της δομής του κειμένου: Η γνώση της δομής του κειμένου μπορεί να βοηθήσει τον συγγραφέα να οργανώσει τις ιδέες του και να τις παρουσιάσει σε μια συνεκτική ακολουθία.
- Χρήση κατάλληλων στοιχείων κειμενικής δομής: Η γνώση της κατάλληλης χρήσης στοιχείων κειμενικής δομής για κάθε κειμενικό είδος ξεχωριστά, μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία ενός καλού κειμένου (Vacca et al., 2014).

Πώς η γνώση της δομής των κειμενικών ειδών βοηθά στη δημιουργική γραφή (1)

- Αποτελεσματική επικοινωνία των ιδεών: Η δομή του κειμένου είναι σημαντική για την αποτελεσματική επικοινωνία των ιδεών του συγγραφέα με τον αναγνώστη.
- Η γνώση της δομής κειμενικών ειδών βοηθάει τους μαθητές να οργανώνουν τις ιδέες τους σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και να διαχωρίζουν τις πληροφορίες που αφορούν το θέμα από εκείνες που δεν συνδέονται με αυτό (Zamel, 1987).

Πώς η γνώση της δομής κειμενικών ειδών μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία ενός κειμένου

- Καθένας τύπος κειμενικού είδους έχει διαφορετικές απαιτήσεις και δομές, και η κατανόηση αυτών μπορεί να βοηθήσει τον συγγραφέα να δημιουργήσει ένα κείμενο που θα είναι καλοδοουλεμένο και καλοδομημένο.
- Στο κάθε κειμενικό είδος, ο συγγραφέας πρέπει να προσαρμόσει τη δομή του κειμένου στον σκοπό και το κοινό του.
- Η γνώση της δομής κειμενικών ειδών μπορεί να βοηθήσει τον συγγραφέα να διαλέξει το κατάλληλο είδος κειμένου για το σκοπό του, να δομήσει το κείμενο του κατάλληλα και να επιλέξει το κατάλληλο λεξιλόγιο και συνδέσμους που θα βοηθήσουν στη συνοχή του κειμένου, όπως και το κατάλληλο γλωσσικό ύφος (Weaver, 2015).

Πώς μπορεί να διδαχθεί η δομή κειμενικών ειδών στο Δημοτικό Σχολείο (1)

- Μελέτη παραδειγμάτων: Ο δάσκαλος μπορεί να χρησιμοποιήσει παραδείγματα από διάφορα είδη κειμένων για να εξηγήσει τη δομή τους. Με αυτό τον τρόπο, οι μαθητές μπορούν να αναγνωρίσουν τα κοινά στοιχεία και τα χαρακτηριστικά τους.
- Άσκηση στη σύνταξη κειμένων: Οι μαθητές μπορούν να ασκηθούν στη σύνταξη κειμένων, ακολουθώντας τη δομή και τα χαρακτηριστικά των διαφόρων ειδών κειμένων. Αυτό μπορεί να γίνει σε ομαδική ή ατομική βάση, καθώς και να δοθούν αξιολογήσεις και σχόλια για τα κείμενα των μαθητών (Weaver, 2015).
- Ομιλίες και παρουσιάσεις: Οι μαθητές μπορούν να προετοιμάσουν ομιλίες ή παρουσιάσεις σε διάφορα θέματα, ακολουθώντας τη δομή της αναλυτικής εκθέσεως. Μέσω αυτού του τρόπου, οι μαθητές μπορούν να εξασκηθούν στο να συνθέτουν κείμενα με σαφήνεια και λογική σκέψη, ενώ ταυτόχρονα εξασκούνται στην παρουσίαση των απόψεών τους σε μια δομημένη μορφή.

Πώς μπορεί να διδαχθεί η δομή κειμενικών ειδών στο Δημοτικό Σχολείο (2)

- Ανάγνωση κειμένων και αναγνώριση δομής: Οι μαθητές μπορούν να αναγνωρίσουν τη δομή διαφόρων ειδών κειμένων μέσω της ανάγνωσης και της ανάλυσής τους. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω της ανάγνωσης βιβλίων, άρθρων ή άλλων πηγών που περιέχουν διαφορετικά είδη κειμένων (National Council of Teachers of English, 2011).
- Ενίσχυση της γραμματικής και του λεξιλογίου: Η δομή των κειμενικών ειδών είναι στενά συνδεδεμένη με τη γραμματική και το λεξιλόγιο. Η ενίσχυση της γραμματικής και του λεξιλογίου μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα τη δομή των κειμενικών ειδών και να είναι σε θέση να εφαρμόζουν αυτές τις δομές στα δικά τους κείμενα.

Προτάσεις για τη διδασκαλία της δομής κειμενικών ειδών (1)

- Επιλογή ενός ευρέος φάσματος ειδών κειμένων: Οι μαθητές πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με διάφορα είδη κειμένων, από αφηγηματικά κείμενα έως επιχειρηματολογικά (τα οποία είναι πιο σύνθετα). Με αυτόν τον τρόπο, μπορούν να κατανοήσουν τις δομές που χρησιμοποιούνται σε διάφορα είδη κειμένων.
- Διδασκαλία των βασικών δομών των κειμενικών ειδών: Παρουσίαση των βασικών δομών διαφόρων ειδών κειμένων, στους μαθητές, όπως η εισαγωγή, το κύριο μέρος και η συμπέρασμα.
- Επεξήγηση για το πώς αυτές οι δομές χρησιμοποιούνται για να οργανώσουν ένα κείμενο, σε σχέση με τα διαφορετικά του δομικά στοιχεία
- Χρήση πρότυπων κειμένων: Ανάγνωση κειμένων από τους μαθητές, που αποτελούνται από συγκεκριμένα δομικά στοιχεία και αναγνώριση αυτών (McKeown, et al., 2016).

Προτάσεις για τη διδασκαλία της δομής κειμενικών ειδών (2)

- Γραφή διαφόρων κειμένων από τους μαθητές, με χρήση των δομών που έχουν μάθει.
- Εξάσκηση στη δημιουργία διαφορετικών κειμενικών ειδών και εφαρμογή των δομών που έχουν διδαχθεί.
- Επανάληψη της διδασκαλίας των δομικών στοιχείων των κειμενικών ειδών σε συνεχόμενα μαθήματα με σκοπό την ενίσχυση των γνώσεών τους και τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους.
- Αξιοποίηση τεχνολογικών εφαρμογών. Υπάρχουν πολλά εκπαιδευτικά εργαλεία που μπορούν να βοηθήσουν στη διδασκαλία των δομών κειμενικών ειδών, όπως εφαρμογές για τη δημιουργία κειμένων ή εικονικά εργαλεία για τη διαπίστευση της δομής κειμένων. Αυτά τα εργαλεία μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να αναγνωρίσουν τις δομές κειμενικών ειδών σε ένα πιο διασκεδαστικό και πρακτικό περιβάλλον (Kalyuga, 2014).

Συμπέρασμα

- Η γνώση της δομής κειμενικών ειδών είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη της δημιουργικής γραφής στο Δημοτικό Σχολείο.
- Η διδασκαλία της δομής των κειμένων μπορεί να προωθήσει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών στον τομέα της γλωσσικής έκφρασης, της ανάλυσης και σύνθεσης κειμένων, της κριτικής σκέψης και του καλλιτεχνικού αισθητικού αναπτυξιακού τους επιπέδου.
- Η διδασκαλία αυτή μπορεί να γίνει με ποικίλους τρόπους, όπως η χρήση παραδειγμάτων από διαφορετικά είδη κειμένων, η συζήτηση για τα στοιχεία που αποτελούν τη δομή τους και η εφαρμογή των δομικών στοιχείων σε νέα κείμενα.
- Σε κάθε περίπτωση, η διδασκαλία της δομής των κειμένων πρέπει να είναι συνεπής και συστηματική, προσαρμοσμένη στις ανάγκες και τις ικανότητες των μαθητών και να προωθεί την εξέλιξη της δημιουργικής γραφής ως μέσο για την έκφραση της σκέψης και της φαντασίας τους (National Council of Teachers of English, 2011).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Calkins, L. M. (2016). *Units of study in opinion, information, and narrative writing, grade 4*. Heinemann.
- Graham, S., & Hebert, M. (2011). *Writing to read: A meta-analysis of the impact of writing and writing instruction on reading*. *Harvard Educational Review*, 81(4), 710-744.
- Graves, D. H. (2011). *A fresh look at writing*. Heinemann.
- Kalyuga, S. (2014). *The influence of text genre and prior knowledge on reading comprehension and cognitive load*. *Educational Psychology Review*, 26(2), 285-299.
- McKeown, M. G., Beck, I. L., Sinatra, G. M., & Loxterman, J. A. (Eds.). (2016). *Handbook of literacy assessment and evaluation*. Guilford Publications.
- National Council of Teachers of English. (2011). *NCTE Beliefs about the Teaching of Writing*.
- Weaver, C. (2015). *Teaching grammar in context*. Heinemann.
- Vacca, R. T., Vacca, J. L., & Mraz, M. (2014). *Content area reading: Literacy and learning across the curriculum*. Pearson.
- Wong, B. Y. L. (2016). *Learning to write effectively: Current trends in theory and research on text writing and their implications for teaching*. *Journal of Education and Learning*, 5(2), 1-12.
- Zamel, V. (1987). *Writing: The process of discovering meaning*. *TESOL Quarterly*, 21(2), 249-277.